

СЭДЭВ 8:

ТӨЛБӨРИЙН ТЭНЦЭЛ

ТӨЛБӨРИЙН ТЭНЦЭЛ ГЭЖ ЮУ ВЭ?

Төлбөрийн тэнцэл бол тухайн улсын эдийн засгийн гадаад бодлогын (Англи) нэрийн хуудас гэж эдийн засагчид үздэг.

Төлбөрийн тэнцэл нь өнгөц харахад “статистик” гэсэн утгаар техникийн шинжтэй асуудал гэж ойлгогдож магадгүй ч, энэ нь аливаа эдийн засгийн гадаад тэнцлийг илэрхийлэгч, макро эдийн засгийн хамгийн чухал үндсэн үзүүлэлтийн нэг юм.

Олон улсын нийтлэг аргачлалын дагуу “төлбөрийн тэнцэл” гэж аливаа улсын эдийн засгийн харьяатын гадаад эдийн засагтай буюу эдийн засгийн харьяат бустай тодорхой хугацаанд хийсэн худалдаа, үйлчилгээ, хөрөнгө, санхүүгийн болон бусад урсгалын орлого, зарлагын гүйлгээг системчлэн нэгтгэсэн статистикийн тайланг хэлдэг.

Энэхүү статистик нэгтгэл нь аливаа улсын гадаад ертөнцтэй харилцах эдийн засгийн харилцааг харуулахаас гадна, тус улсын эдийн засгийн ерөнхий төлөв байдал, хандлагын талаарх мэдээллийг харуулж байдаг.

ТӨЛБӨРИЙН ТЭНЦЭЛ ГЭЖ ЮУ ВЭ?

Төлбөрийн тэнцэлийг үндсэн гурван бүлгийн дансаар боловсруулна. Үүнд:

1. Урсгал данс

- Бараа
- Үйлчилгээ
- Цэвэр орлого
- Цэвэр шилжүүлэг

2. Хөрөнгө ба санхүүгийн данс

2.1. Хөрөнгийн данс

2.2. Санхүүгийн данс

- Гадаадын шууд хөрөнгө оруулалт
- Багцын хөрөнгө оруулалт
- Бусад хөрөнгө оруулалт

ТӨЛБӨРИЙН ТЭНЦЛИЙН АЛДАГДАЛ

Төлбөрийн тэнцэл алдагдалтай байна гэдэг нь экспорт нь импортынхоо төлбөрийг хийж чадахгүй байна гэсэн үг юм.

Урсгал тэнцлийн алдагдал гэдэг нь энгийн үгээр монголчуудын гадаадад гаргаж худалдаалдаг бараа, үйлчилгээ, шилжүүлгийн орлогоос гаднаас авдаг бараа, үйлчилгээ, шилжүүлгийн төлбөрийг хассан цэвэр дүн буюу монголчууд юуг бүтээж, валютын ямар орлого олов? Юуг гаднаас авч, ямар хэмжээний валютын төлбөр гадагш нь төлөв гэдгийг харуулдаг эдийн засгийн суурь үзүүлэлт юм. Энэ үзүүлэлт (-) утгатай байна гэдэг нь бидний олж байгаа валютын орлого нь бидний гадагш нь төлдөг валютын хаана ч хүрдэггүй гэсэн үг.

